



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Solor, Macazar, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

merarentur. anno verò 63, Christianorum plus decem millia facta: quo ipso tempore Socii ad alia oppida duo baptismis lustranda profectiōem parabant, incolarum circiter quadraginta millium. Vni eorum Lucebata nomen est, cuius principes ad ceteros in proposito continēdos iam baptizauerant. In eadem insula est insigne oppidum Recaniue Maurorū: ii à Mahometis cultu ad Christiana sacra conuersi, cum aliis vitiis, tum illo præcipue purgati sunt, multas habebant singuli vxores, qui quidem per diuitias poterant. nam in Amboino vetus erat consuetudo, puellas a parentibus in vxores dote persoluta coemere: id quoniam pauci poterant, duplex inde sequebatur incommodum; vt & diuites multis nuptiis per libidinem miscerentur; & pauperes vel cælibem vitam agere, vel quas alii respuissent, in matrimonium ipsi ducere cogentur. Hic mos quamquam infimis pro virili adiuuantibus, resistentibus tamen vi summa potentioribus, magna Sociorum contentione sublatus est.

SOLOR, MACAZAR, &c.

MAcazaris ampla regio leucas 300 abest Malaca, & spatii tantundem occupat ambitu. felix admodum terra, auriq̄ue ferax & sandali, & aquilani cuiusdam ligni odorati, pigmentiq̄ue eius, quod lacre vulgò appellatur, cuius tum ad pingendum, tum ad obfignandum vsus egregius: ita quippe materiæ subjectæ adhærescit, vt inde nulla ratione possit nec auelli, nec elui. Seruitiis multis, & omni copiarum genere abundat. Inde Malucum dierum octo, Amboinum verò ferme quatruidi est cursus. Primus in ea sese publicè ad Christum adiunxit vnà cum vxore ac liberis aliisque compluribus Rex Supanorum, gener imperatoris cuiusdam opulentissimi, qui mediterranea plagæ illius incolit loca, vrbemque præcipue Sedenrem maximam ac celeberrimam; hæc in plano sita, carnibus, piscibus, fructibusq̄ue est referta. lacus est proximus multis nauigationibus frequens, copiosis vrbibus vndique cinctus, cuius longitudo leucas viginti, latitudo quinq; circiter colligit, plenus varii generis piscium. ex eo effluens amnis, per mediterranea triginta dierum iter emensus, in mare sese effundit ad vrbem orientis Maluum, cuius oræ aiunt regem in primis potentem dominari, qui Lusitanorū amicitiam vehementer experat. Alia est regio eodem Macazanis nomine, sed inferior, regem habebat cum aliis multis Christianum: cui

Anno 63^o
decē mil^{ia}
Christi-
anorū
facta.
Lucebata
Recaniue

Mos nefarius
sublatu

Rex Supanorum
cum vxore ac liberis aliisque
ad Christi
accedit.
Sedenrem
vrbis cele-
bris.
Maluum
vrbis orientis.

demortuo successit ethnicus frater, quem tamen aiunt cum suis omnibus velle fieri Christianum. Huic finitimus est rex alius item Christianus, eius propinquus, qui doctores Evangelii apud se habere percipit, atque id ipsum in populi fere vniversi, cum aliis rationibus, tum verò miraculi cuiusdam nouitate permoti. Cum enim Franciscus Nunes Lusitanus nauarchus in ea loca venisset, membris ita debilitatis, vt non nisi furculis nixus duabus ingredi posset; ope diuina repente conualuit, crucem que religionis causa defixit, ex qua eius rei monumentum surculas suspendit.

Franciscus Nunes Lusitanus.

Solor.

Solor autem, gradus octo cum tribus quadrantibus in meridiem obtinens, leucas a Malaca distat trecentas. valde salubris est regio. multa circa sunt oppida, Christianos verò habet complures, quos ibidem Lusitani ipsi negotiatores aduenæ faciunt.

Anno quidem circiter 1559 Lusitanus quidam mercimonii causa cum eò venisset, Regem cum vxore ac regni proceribus baptizauit, ac deinde mortuus est. Rex autem cum Socios per litteras inuitatos propter eorum penuriam ad se venire non posse cognouisset, fratris ipse filium regem designatum Malacam ad ipsorum Collegii rectorem cum mandatis misit, vt quoniam magistros ad se populum que docendum legare non posset, hæredem saltem hunc suum in adiutus Collegii Christianæ fidei præceptis ac doctrinæ institutum, ad se deinde remitteret, qui doctoris apud eos populos munere fungeretur. Huic Laurentii nomen inpositum est, & ne præstati erat ingenio, præcædi formulas & catechismum breui tempore didicit. Insinuat verò se in eam insulam Mahometica etiã prauitas. anno quippe Christi nati 1559 tres quatuorve Cacitii ex oppidis Calæcu & Bengala profecti, Meschitam Maurico more habere iam ceperant, barbaroque multos eiusdem superstitionis infecerant labe, dum Christiani desunt, qui errantibus rectum salutis ac veritatis iter ostendant. Magno tamen labore Malacenses Socii effecere, vt Cacitiorum princeps ex iis locis pelleretur in Indiam.

Rex cum vxore & proceribus baptizatur.

Rex fratris filium Malacæ fide imbuendum misit.

Mahometica prauitas.

Calæcu.

Bengala.

Rex cum optimatibus a Lusis.

E regione Soloris, ad tria millia passuum, permagna cernitur insula habitatoribus frequentissima, alia sique haberi uincinas. nullus ibi deorum cultus, delubra erant nulla. itaque illata Christiana sacra ita auidè arrepta, vt rex cum optimatibus, aliisque præterea ducentis in vrbe regia Labona-

Labonama baptismum suscepit, & concionatores pasto-
resque vehementer efflagitet ad ceteram multitudinem in-
fituendam, ac baptizandam.

Ne Timorenses quidem insulani, ab Solore leucis disti-
minis quadraginta, religionem aut superstitionem habent
illam: gens totius eius tractus maximè rudis. Solorem Ti-
moremque Malaca petentibus terra Iae regnum occurrit
nomine Paparuca, quod barbarorum est vniuersum. ii mul-
tis Maurorum belis vexati, vt impia Mahometis sacra sus-
ciperent, obfirmato semper animo restiterunt. iidem Lu-
sitani admodum sese amicos demonstrant, profitenturque
palam, se nullam nisi Christianam religionem legemque
Euangelicam accepturos: & sanè vix dici potest, gentes illas
penè omnes, Mauris ferme exceptis, Christianam fidem qua-
topere firiant. Cambaianum regnum amplum ac celebre,
compluribus ibi à Dominicano quodam fratre, qui aliqua-
diu apud eos fuit, baptismo lustratis, Euangelicos ministros
postulare non desinunt. eodem studio ac desiderio tenen-
tur Macazareses, Amboinenses, Morotiani, Morotaien-
ses, Bazanenses, Papuani, Bengaiani, Selebes, Siani, Cauri-
pani, Bolanenses, Manadii, Tidoienses, & vniuersi penè Ma-
lucenses, Manomorapani, Inhamiorenenses, Giloani, Æthio-
pes, Ceilani, Trauancorenses, aliarque plurimae nondum
bene cognitae vel exploratae nationes atque prouinciae.

Insulam quidem aiunt esse leucarum circiter ducenta-
rum è regione Amboini, quò cum Lusitani aquationis cau-
sa descendissent; ab incolis vi propè recepti, & tum quidem
capitum quatuor millia, deinde rursus amplius duo millia
baptizare coacti sunt: atque inde abiere, quod miserandum
in primis est, vna tantum sublata cruce, magistro ibi nullo
relieto. Nec sanè, cum in Christiana fide amplectenda ii fe-
rè, quos diximus, populi faciles alacresque, tum verò in ex-
ercèda vel in retinèda segnes infirmive magna ex parte cer-
nuntur. Multi aduersa valetudine, ac praesertim febre ve-
xati, ad templum confugiunt statim, & aqua piaculari seu
benedicta, quae datur à Sociis opera vt nunquam desit, e-
pota, eadem ipsa hora sanantur. Idem virtutis expertae
remedium Diuarensibus est contra venenatos serpentium
ictus. Bazanius neophytus quidam, cum filii eius duo ba-
ptismo lustrati confestim in febrim grauissimam incidis-
sent, vnà cum vxore ad sacerdotem è Societate exostula-

cōuersus.

Labona-

ma urbs

regia.

Timor

Insula.

Paparu-

ca regnū

Quam

multa eō

qua gen-

tes Chri-

sti fidem

firiant.

Cogunt

quidam

Lusita-

nos, vt se

baptizet.

Diuina

beneficia

per aquam

benedi-

ctam col-

lata.

Diuarē-

ses populi

rum

tum accessit. Sacerdos malitia demonis cognita, quærit ut
iis, putarent ne filios ob Christiana sacra suscepta periculi-
ri. Annuentes iussit piacularis aquæ paululum bibendum
laborantibus dare: sanos statim futuros. Neque fefellerit
promissa. hausta quippe aqua, eodem temporis vestigio dis-
cussa febris ac fugata, magna & parentum gratulatione &
sacerdotis lætitia sanus uterque surrexit. atque in iis regio-
nibus eiusmodi multa sæpe contingunt. Atiuensem vero
populum, recens ab impietate reuocatum, illa etiam res val-
de roborauit in fide, quod cum antea infantes lethalibus ve-
ficulis erumpentibus vulgò perirent, postquam eò Christiana
sacra illata sunt, diram luem illam magna sua cum admi-
ratione sedatam viderunt. In Amboino autem insula, cum
diuturna siccitate valde laboraretur, ex neophytis quædam
mulieres ad vetustiore[m] Christianam accedunt, rogantes
qua ratione placare Dominum precibus & pluuiam saluta-
rem exposcere debeant. Crux erat à Francisco Xauiero in
litore posita, ad eam mulierculas illa perducit. Cruce ra-
mis virentibus exornata, solo scopis diligenter purgato, ni-
xæ omnes genibus. Tu (inquiunt) Domine, qui quibus indi-
geant rebus homines, quos tua ipse morte & cruciatibus re-
demisti, scis optimè, da nobis aquam, Christianæ su-
mus. Mirum dictum. Sereno tunc cælo, coactæ momea-
to nubes, tantam repentè vim imbrium profudere, vt
mulieres in Christiana religione magnopere confirmatæ
potentiam DEI prædicare non desinerent, factaque ma-
nu deturbatum è fano simulacrum, à quo nuper tanquam
DEO pluuiam supplices petere consueuerant, multis pro-
bris ac iurgiis laceratum atque conscissum raprantes, in
profluentem denique consensu projecerint.

In pago quodam Socii templum extruxerant. id Mau-
ri cum audissent, incolis renuntiari iubent, sibi cer-
tum esse, vel rerum suarum periculo extructum apud
ipsum templum incendere, continuoque bellici appa-
tus rumorem de industria dissipant. iis terroribus ad
Christianos perlatis, sacram ædem lateribus suis oppo-
sitis defendere omnino constituunt. idque tanto om-
nium ardore, vt ipsi pueri puellæque communi consilio
vim saxorum iaculandi causa separatim uterque sexus in
loca opportuna congereret.

Sed eo periculo, cum Mauri consilium mutassent,
diuina

*Atiuensis
populus
dira luem
libera-
tur.*

*Ex neo-
phytis
mulieres
quædam
precibus
pluuiam
impetrant
Oratio
plena fi-
dei.*

*Fuerorū
et pu-
larum
studium
in templi
defensione*

diuina ope liberati sunt. Vlate est eiusdem regionis vi-
 cus, qui quòd in conspectu Maurorum est positus, ha-
 betque trecentos incolas qui armis vti possint, assi-
 duis panè bellis implicatus est. Vnus è Sociis trimestri
 spatio apud eos versatus narrat, eo tempore toto quo-
 tidianis præliis cum hoste certatum, iisque Dei benefi-
 cio & Vlatensium pietate ferè secundis. vt enim viri
 in pugnam exierant: pueri signum Crucis ibi collocatum
 religiosè petentes, positris genibus, percutientes pecto-
 ra, manusque tollentes in cælum, diuinam misericor-
 diam, idque sæpe in iussu, supplices implorabant. quo in
 numero erant, qui vix adhuc eloqui possent. Feminae
 quoque detractos sibi lapillos & margaritas ad Crucem
 Deo offerentes, aiebant: Hæc omnia tua sunt Domine:
 tu nobis ea dedisti: noli hoc oppidum perire pati, Mau-
 rosque, tuos inimicos, rerum nostrarum potiri. Quid
 mirum, huiusmodi fultos præsidii Vlatenses, superiores
 fuisse? iidem inita aliquando pugna, cum è recenti pluua
 tormentarius puluis igni resistens repentè sclopos inutiles
 reddidisset, consternati animo, atque ope humana diffi-
 si, cum ab hostibus admodum vrgerentur, multi gladiis
 & scutis humi depositis manus tollentes in cælum, nixique
 genibus, Respice nos (inquiunt) Domine Christianos, & pro
 tuo nomine præliantes, ser opem, ne nos tua clementia
 deserat. Haud incassum missæ preces. nulla accepta illatâ
 ve clade, contra omnium opinionem exercitus vterque di-
 uersi in patriam reuertere. Et ea sanè gens esse dicitur miti
 admodum ingenio, & minimè cõtumax, ac natura ad om-
 ne officium ac virtutem propensa. itaque magistros etiam
 eximio quodam amore prosequitur.

Alii eiusdem tractus pagani, è quibus nonnulli baptizati
 iam fuerant, cum infesta sibi Maurorum arma ob id ipsum
 imminere sensissent; è Sociis euocarunt, qui populum
 vniuersum baptismo lustraret, quòd Christiani potiùs vi-
 tam sponte profundere, quàm Mahometani libertatem
 retinere decreuissent. itaque duorum mensium spatio plus
 octingenti catechismo instituti, & sacro fonte abluti sunt.
 Alii multi eiusdem oræ Christiani à Mauris, in quorum di-
 tione habitabant, ad Mahometica sacrilegia sollicitati pa-
 tris fundis ædibusq; relictis, cum vniuersa familia in Chri-
 stianorum loca migrarunt.

Vlate vi-
 cus.

Pietas
 puerorū
 & femi-
 narum.

Ostingen-
 si bap-
 tizati.

Quil-
nenfes.

Quilanenses autem, cū in montis iugo, vnius religionis caula, obsessi à Mauris tenerentur, nullis vnquam periculis aut minis ad deditiōem potuerunt perducī.

Homanis.

Nec minor fuit Homanorum in fide constantia, qui cū oppugnati ab Regis Maluci copiis aliquandiu fortiter resistissent, cū iam hostiam impetum ac multitudinem sustinere non possent, trecentis pactolis, qui mille circiter aurei nūmi sunt, transegerē, vt Christianam religionem recipere sibi liceret. Quin etiam Praefecti Homanorum filia ab hostium duce ad matrimonium inuitata, (quod per ea putaret se facilius oppido potiturum) respondit fieri quidē posse, vt ad ipsum accederet, sed viua nequaquam. Iam Recanienses, in quibus bellatores mille numerantur, cū naues aliquot Maurorum ad eos venissent, minantes, nisi ad cultum Mahometis redirent (quem non plus anno antè reliquerant) validam Ianae regis classem ad eorum excidium esse venturam; illi nequaquam ea denuntiatione deterrii, responderunt, se nec mortis, nec rei familiaris, nec patriae periculo, à vera IESV CHRISTI religione vllō vnquam tempore discessuros; malle se in hac vita labores & vexationes, quam in altera, semperiterna subire supplicia. Interim Ianae classis nauium ferme viginti infesta superuenit. Tum Recanienses, quod in humanis viribus haud satis praesidii cernerent, primò sanè perculsi, deinde verò Sociorum praecipuè cohortationibus animari confirmatūque certum sibi Dei subsidium polliciti sunt. Nec eos sanè fefellit spes. naues enim hostium, cū oram Recaniensium legerent, atrox tempestas coorta fudit, atque disiecit, statimque Lusitanorum classis Recaniensem magna omnium gratulatione peruenit. Inde cū assiduè sese propter Christum vexari Amboinenses neophyti cernerent, communi fidelium omnium indicto concilio decretum est, vt contra Maurorum imperus inuicem sibi curati succurrerent; publicèque polliciti sunt, magna sanè Sociorum animi voluptate, se omnino Christianos esse meturos. In ora autem Comorinensi, cū neophytus quidam regem barbarum, cui ea natio vectigalis est, vita functum iugere ethnico ritu, barbāmq; simul & capillum reculare abradere, direptis bonis est à barbaris interemptus.

Recani-
nesfes.

Comori-
nesfes
Christia

Anno verò Christi nati 1566, Christianorum Comorinensium nauis Cocinum petens, à Mauris praedonibus capitur, statimq; sex è Christianorum numero primariis viris injecta vincula

vincula cum mortis minis, nisi à Christianis ad Maurica sa-
 era deficiant. Illi vero se quilibet perpessuros respondent
 potius, quam tantum scelere admitturos. Mauri ubi se nihil
 proficere intelligunt, victos atrociter vexant primò, deinde,
 Agite, Cruces, inquit (nam è collo suspensas ferebant). o-
 cyus auferte: ceruices præcidendæ sunt vobis. Tum Christia-
 ni: Ecce, capita præstò sunt: Cruces si vultis, vos ipsi detrahi-
 te: nos enim citius, utique moriemur, atque ita flexis geni-
 bus quinque ex iis obruncantur, egregiam ipsorum constan-
 tiam Lusitanis compluribus, cæterisque qui aderant, valde
 admirantibus. Sexto peperere Mauri, qui Sociis Cocini dein-
 de narrabat, se in eo discrimine intimè quoddam robur atque
 virtutem contra terrores illos diuinitus sibi suppeditari sen-
 sisse. Circa Persicum sinu anno à Deipara Virgine 1554 Tur-
 cæ nauem cepere, qua præter Lusitanos neophyti vehaban-
 tur, Malauarès adolescentuli sex circiter & triginta, ab no-
 no ætatis anno ad septimum vsque decimum. Hos Mauri à
 Christo ad Mahometem traducere summa ope alternis bla-
 diendo minandoque frustra conati, ad verbera denique &
 varios cruciatus descendunt. Adduntur ad cæteram imma-
 nitatem atque sæuitiam stillæ adipis igne liquati. quæ cum
 tormenta, multasque præterea iniurias, puerorum egregia
 virtus fidesque contemneret, vi denique arreptum vnum ex
 iis circumcidunt inuitum ac renitentem, quem deinde cum
 Mahometanum esse iam Turcæ dicerent, cauillantes atque
 tentantes; ille utique pernegare, corpus tantum violatum
 esse, non animum affirmare: proinde se non minus Christia-
 num esse quam antea.

*ni s. pro
Christo
obtrun-
cantur.*

*Adoles-
centulo-
rum neo-
phytorum
in fide
constantia*

*Neophyti
propter si-
dem par-
tim di-
uenditi,
partim*

*perempti.
Amboi-
nenses
Christia-
ni multa
crudelia
fortiter
perpessi
barbari, sunt.*

Iam in iis insulis, quas Mauri appellari iam diximus, in-
 gens neophytorum numerus, quod susceptam religionem
 deserere nollet, patrimonii spoliati partim contumelia
 causa ipsimet sub hasta diuenditi, partim etiam percempti
 crudeliter sunt.

Illud verò quod in Amboino annis superioribus cõtigit,
 cum veterum utique martyrum illorum fide ac fortitudine
 comparandum videtur, non modò quòd multi neophyto-
 rum vici pro veritate Evangelica saue direpti, omnes etiam
 incolæ alicubi ad vnum crudeliter casi, verum etiam quòd
 plurimi à barbaris genere feritatis inaudito consumpti
 sunt. præcisos quippe viuentibus brachiorum toros ac ti-
 biarum articulos inspectantibus ipsis igne torrebant

barbari, vorabantq; paulatim cetera quoq; corporis membra
 laniantes, quoad neophyti lento cruciatu cōfecti animam
 Domino redderent, quorum aliquot ad extremum vsq; spi-
 ritum salutare illas voces, IESVS, MARIA, exaudiebantur
 iterantes identidem; vt interim illos omittam, qui in acer-
 bam feruitutem aliò atque aliò abducti sunt. atq; hæc pro-
 pterea maximè quòd à Mauris obfessi, Crucis signū (quod
 in singulis Christianorum vicis publicè collocari cōsuevit)
 reflexum, atque ad mœroris indicium atra veste inuolutū, ne
 in Maurorū cōtumeliosas manus veniret, humi defoderāt.

Neq; verò eiusmodi euētus atq; pericula neophytorū dū-
 taxat propria, sed cum ipsis quoque eorum doctoribus (ne
 videlicet sit discipulus supra magistrum) communia sunt.

*Sociorū
 pro reli-
 gione la-
 bores &
 interitus*

E Sociis quidam, dum in Amboino rem Christianam fi-
 deliter administrat, Maurorum insidiis subinde appetitus,
 semel etiam domi flamma ab iisdem injecta viuis panē cō-
 bustus, veneno denique fertur esse sublatus, vir in excolēdis
 tuendisq; neophytis, etiam contra barbarorum impetus ita
 fortis & impiger, vt ipsemet hostes eius animi magnitudinē
 admirarentur. idem in pauperes ita benignus, vt cum ipsam
 quoque subuculam in elemosynam erogasset, in extrema
 valetudine, quod nulla sibi vestimenta suppeterent, stragu-
 lo reclusus ad Christianos de more visendos vicatim circum-
 ire non intermitteret.

Alius dū sibi cōmissam egregiè tueretur ecclesiā, à Mauris
 aliquoties contumeliosè tractatus, & fustibus cęsus, cum ad
 oppidum quoddam baptismi causa euocatus mari contem-
 deret, vnā cū ipso nauigio demersus est. Comes verò ipse
 (vt hoc etiam obiter addam) ægre ac periculosè natans ad
 saxum allisus à fluctibus in littus euasit, corpore lacerato,
 vt quadrupedum instar humi reptare cogereetur. in hunc ille
 modum cum vastas solitudines nullo prorsus obuio triduū
 peragraffet, in siluestre deniq; incidit hominem, ex iis quos
 Allifuros nominant, a quo sublatus in humeros, & ad pagū
 vsque Christianorum delatus est. Verū adeò humanè fer-
 tur ab illis exceptus, vt ad eū visendū concurrerent vndique
 spectaculi miseratione collacrymantes, certatimq; cibum,
 ac vestes, & alia quæcunque poterant, ad eum leuandum re-
 ficiendūque conferrent.

*Allifari,
 homines
 siluestres*

Tres alii Socii Hispani, anno post Christi natalē 1555, cū
 ex Europa in Indiā nauigarēt, cūq; oneraria, quingētas cir-
 citer

iter ab vrbe Goa leucas, in Syrtes incidisset, vectores pluri-
 mi, scaphis è naufragio raptim exstructis; littus incolumes
 tenuere. ipsi verò quanquam liberaliter inuitati, tamè ne in
 extremo illo periculo ceteram turbam desererent, quam
 capere scaphæ nequuerāt, ibidè certa sibi pænè morte pro-
 posita remanere cum reliquis, & fame consumpti sunt. An-
 tonius verò Criminalis in Cisalpina Gallia Parmæ natus, cum
 ahiò 1544. ad Franciscum Xauerium in opere suble-
 uandum cum sociis aliquot in Indiam missus esset, vir spe-
 data vitæ innocentia, acrique studio Catholicæ religionis
 augendæ; a Xauerio in alias regiones Euangelii causa dece-
 dente, Comorinensi Ecclesiæ vniuersæ præpositus est. quod
 ille inuis in summa rerum difficultate, assiduisque belli
 tumultibus amplius triennium alacriter obiit; cum semel
 saltem singulis mensibus passuum millia amplius ducenta
 percutretet, idq; pedibus ferè semper nudis, noctè sæpe hu-
 mi trāsfigēs, in quotidiano cibo potuq; parcissimus. Is igitur
 dū ad Remanācoris vada, quæ appellantur, catechismo dat
 operā, subito affertur infestas adesse Bisnagēsū copias. Erāt
 in portu vicino parata nauigia, in quæ ille, si vellet, tuto cō-
 fugere posset, multis præsertim id ipsum hortatibus. Sed pa-
 stor, capitis sui cura præ ouiu salute neglecta, puerorum ac
 mulierū turbā, quæ ea maximè opportuna iniuria videretur,
 ne in barbarorū manū magno cū religionis fideiq; periculo
 veniat, quāta maxima potest diligētia, insistit in naues im-
 ponere: quo in officio dū suimet oblitus magno animi ardo-
 re versatur, hostes interea superueniunt. Ille extremo peri-
 culo animaduerso, spe immortalitatis plenus, genibus niti-
 tur, manibusque sublatis, confestim se in preces effundit.
 Atq; vnus quidem atq; alter barbarorum manipulus illæsum
 Antoniū præterit mori cupientē, ne direptū ac dilaniatum
 Christi gregē aspiceret. Badagarū verò (sic enim è Bisnagen-
 sibus aliqui appellātur) altera succedēte caterua, vittat^o qui-
 dā ex iis in læuum Antoni latius iuxta lienem hastam adigit.
 Accurrit alius statim ad spolia detrahenda, attritam videli-
 cet tunicā. Antonius verò exuentē vltro adiuuat, quin etiam
 vt secum videlicet è mundo nihil prorsus auferat, interiōre
 quoq; subuculam raptim suis ipsemet manibus discerpit ac
 projicit. Inde iterū supplex prouolutus in genua consuetu-
 dinis suæ nō immemor, (id enim illi cum jaculatoria preca-
 tione vicies triciesve solemne quotidie fuerat) vulnera deinceps

Marty-
 riū Anto-
 niū Cri-
 minalis.

ceps

ceps in pectore duo, quartum denique in humero cū accepisset; in latus cōcidit moribundus. Caput abscissam, & unā manantē subuculā sanguine barbari ex alto suspēdunt: trūcus ibidē nudus inhumatusque relinquitur. Atque hīc quidam laborum suorum vigiliarumque mercedē ac prāmium summo Dei beneficio tulit Antonius. Aloysius verō Mendefius, cū in eadem ora iisdem ferē muneribus vacaret; ab iniquis atque impiis jugulatus est.

*Aloysius
Mendesius
ab impiis
iugulatus.*

Atque his tot tantisque terroribus periculisque propositis, magno animorum studio certatim eiusmodi prouincias expetunt Socii, propterea credo, quōd cū officium sequuntur, tum inter eas difficultates & incommoda quotidiana, ab omni ferē seculāri vel humana delectatione sejuncti, summa Dei benignitate liquidissimis voluptatibus, quas caro sanguisq; nō percipit, gaudiisq; celestibus, ad quā nunquā adspirat animalis homo, sæpenumero perfruuntur. Illud verō eos vehementer angit, quōd propter ipsorum paucitatem atque penuriam, agi quā plurimi, qui adhibita cura felices ac nitidi opimam virtutum omnium frugē ferē potuissent, vel steriles atque horridi miserabiliter jaceant; vel etiam aliquandī subacti, cū propter ingētem occupationū molē suis tēporibus ab se recoli nequeant, paulatim deserti, aliquando silutescant. vni quippe interdū operario, & ei quidem nondū sacerdoti, multa hominū millia Dei verbo pacenda regendaque variis locis incumbunt, multisq; amplissimis in regionibus ministri Evangelici nisi ē Societate nulli versantur. ipsi autem idcirco adesse vbique non possunt, quōd eorum numerus cū in vniuersum exiguus est ipse per se, tum per Europam vniuersam vltimosque Occidentis & Orientis fines ita longē lateque dispersus, vt mirum sit, terras ita multas tantōque interjacentis Oceani spacio inter sese disunctas, non dico Evangelio collustrari, sed cursibus peragrari tā breui tēpore potuisse, à religiosis præsertim viris ex assidua corporis & animi patientia, ac voluntaria paupertate, ferē semper incommoda valetudine vtentibus. Quo magis justum & pium desiderū ipsorum habendum est, cum in tanto tāq; salutari opere quā plurimos adjuutores exoptant, ne scilicet vberima animarum seges, quā ē sacrilegis ereptam diaboli manibus iam pridem oportebat, unā messorum inopia videntibus atque inspectantibus ipsis intereat.

FINIS.